

1964?

Fiolbyggandet tog vid där jordbruket slutade

Han sitter på en stol i rummet på Åsenhemmet i Sparreholm, pensionären Arvid Andersson. En aning bekymrad är han för han vet inte hur han skall kunna få placera alla sina fioler som väggprydnad. De är nämligen sju stycken och väggarna är inte så stora. Men varå utan dem går inte an.

Sedan ungdomen har han spelat fiol. Först som eget nöje, och senare även för andras nöje på sommardanser och fester. På en fiol från 1820 lärde han sig själv ta ut enkla låtar. Den som lär sig själv måste titta på hur fingrarna vandrar över strängarna, fiolen fick vila mot bröstet. Därför har hakstödet på fiolen aldrig blivit nött. Man kommer att tänka på Södermans "Ett bondbröllop", där det står: "Lägg fiolen under hakan och dra till, uppå alla fyra strängarna en drill, så att ingen mer i salen kan stå still". Om man tar bort det första om att lägga fiolen under hakan så stämmer det precis med Arvid Andersson.

Men han har inte bara spelat fiol i sin dar, Arvid Andersson, som föddes i Trosa landsförsamling för nära åttio år sedan. Vid Stora Valö har han brukat jorden på 12 tunnland. Det har varit många tidiga mornar för lantbrukaren Arvid Andersson, och kanske ännu tidigare mornar för fiskaren. För det är klart, att man måste fiska, när man bor på en ö och har vatten runt omkring sig. Ryssjorna skulle ju vittjas på mornarna och så ner till Sparreholm och sälja. Det var liksom lättare förr, inte så många bestämmelser och sånt. Nu är det ju det här med fiskkort och sånt som krånglar till det. Förr kunde man ha mycket fisk i kassen och så ägg i ledan bredvid, för häna måste man ha, för att hjälpa upp

Arvid Andersson prövar en av sina sju fioler.

inkomsten. Att det varit hårt arbete ser man på den krokiga ryggen.

Men blicken är en glad yngling, när han berättar om de kära fiolerna och om musiken. Då har han glömt värk och besvärigheter. Då gläds han att få berätta om hansen han själv komponerat och om de trettiosex spelmanslåtar han upptecknat. Och då smeker hänt över det blanka träet i som han själv byggt. För der had han inte haft an

nars, än han inte gjort dem själv. När lantbruket blev för tungt tog fiolbyggandet vid.

Över vintern stannar han såkert på Alderdomsbarnet, men till sommaren, då måste stugan på Stora Valö ses till. Och då måste han se sölen gå upp över Hävedalen på mornarna och så den gå ner igen mot kvällen. Kanake tar han då någon av fiolerna och spelar Vaperstavlarna, för det är en av älsklingsbitarna.

Carola

17 nov 1960

1960

76-åring bor ensam på liten ö i Båven

Arvid vantrivs inte fast han bott som en ensling i åtskilliga år. Han pysslar med matlagningen, han donar med näten och han spelar var dag på fiolen han själv byggt.

När ni är hårt stressad kanske ni i hastigheten säger att ni gärna ville bosätta er på en öde ö. Det är ingenting som hindrar att ni gör så. Mitt inne i hjärtat av Sörmland bor en 76-årig man absolut solo på en ö utan landförbindelse. Han fiskar till husbehov, han lagar sin mat, donar med sina nät och spelar på sin fiol när november-

regnen slår på fönstren och natten ligger som en säck över husen och äppelträden. Den där mannen heter Arvid Andersson och hans enda kompis är katten Vitnosa. Att han trivs med sitt enslingsliv beror väl i viss mån på att han är glad spelman. Den sortens kärlar brukar inte tappa humör och fattning. Mer om Arvid och Vitnosa på sista sidan.

Enslingen på Stora Valö lurar gråtid med fiolspel

Ajöss ää; pojkar, snart är det snart som beck ute. Men i morron sätter lär man ut ett par mät

Här skall vi berättat om enslingen på Stora Valö, om 76-åringen som jagar bort ensamhetens spöken med flöjelspel. Sjön Bäven ligger i dessa novemberens krådarar insvept i dimma och regn. Ute i sjön i höjd med Rockelstad ligger Stora Valö.

Ute i sjön, skriver vi. Ön har ingen landförbindelse mer än med båt. På ön bor Arvid Andersson totalt ensam. När första vinterknäppen kommer blir han helt isolerad. Som denna isolering kan en vecka har Arvid nu varit i Sparreholmi och köpt proviant för fjorton dags tid.

Vi kom över till Stora Valö i en lånad av en livs levande ån. Det gällde att ro perfekt, ty amiralen stod och såg när det bar. Och så dröjde det inte förrän vi satt hemma i Arvid Anderssons kök. Utanför strök Arvids enda sällskap på ön, kissemissan, Vita.

Från ena köksfönstret ser man Rockelstadsfjärden, med holmar och trädskronor i mjuk, fin teckning mot diset. Stränderna är vassbrämde. En stor, risig apelsinsträdgård svartnar i konturerna mot skymningen. Inne i köket sitter Arvid vid sina nät. Fotogenlampan står redo att tändas, och i öppna spisen står en burk konserversoppa på lut. Tystnaden är total.

MAN BLIR VAN

— Och här trivs du, Arvid?
— Jag har bott här ensam på ön i sju år, och jag har aldrig vantrivits. Man blir van vid ensamheten och vid tystnaden. På ållarna lyssnar jag på radio. Jag lagar mina nät och så spelar jag på fiolen jag själv gjort.

DET GALLER ATT SPELA STARKT

Arvid satte fiolen till bröstet och spelade på sin hemmatillverdade fiol en bit som han också gjort själv: Valö gånglåt. Han spelade med stark ton och en takt så det sög i benen. Stråken i 45 graders vinkel, mot strängarna, taktfasta stamp med högra stöveln. Arvid håller styvt på att man skall spela stark ton vid dans. Det var nöjesresa på en präm en gång på Gullfjärden i Bäven. Blåst rev upp sjön och tre spelmän fick inte ton nog så det hördes av de dansande paren. Arvid tog fram sin fiol, och dansen fortsatte.

Den glitterögde spelmannen fiskar till husbehov. En gång kämpade han med en gädda med sådan frenesi att han knäckte ett revben mot rellingen och slängde undertagshäven i sjön. Sämt vittnar om temperament och intresse.

MISSLYCKAD SLURING

Fiske till husbehov betyder Arvids fall ugnstekt gädda och

ugnstekt gös och inkokt braxen. Hushållet drygar han ut med konserver och i all synerhet med konserverad köttsoffa. Men här om dagen när han lagade sluring vispade han upp två råa ägg för att få must på anrättningen. Det blev klimpigt och strimmigt och böktigt och sprakade som fy tusan, men sluringen slänk i alla fall ner dit den skulle.

HÄR PÅ ÖN

var jordbruk en gång, men nu är åkrarna plantade med frukt. Arvid tycker inte om den utveckling-

en. Om karlarna som en gång brände och flåhackade här så svetten lackade, om de kunde stiga upp ur sina gravar och se granplanteringen, skulle de säga fula ord på bred sömmländska.

Arvid vinkade farväl vid bryggan. Dis och skymning lade sig som ludd över ön. Så tändes en lampa. Där satt nu en ensam 76-årig man med sina nät och sin fiol och trivdes.

Men tulen skall han fira hos dotter och mäg i Helgesta.

IMPAR.

A gäddrackare gjorde kast, men jag kupade händerna omkring henne och vräkte in baddarna i båten. Men det kostade mej ett revben.